

SAMI KUUSELA

POHJALTA

*Approadion
fanien*

JOHNNY
Kniga

POHJALTA

SAMI KUUSELA

POHJALTA

*Happoradiion
tarina*

JOHNNY KNIGA
HELSINKI

Suomen tietokirjailijat ry on tukenut tämän kirjan kirjoittamista.

© Sami Kuusela ja Johnny Kniga 2022

Kirjassa siteeratut Happoradion laulujen sanoitukset: Aki Tykki
Kuvaliitteiden kuvat Aki Tykin kotialbumista ellei toisin mainita.

Johnny Kniga

An imprint of Werner Söderström Ltd

ISBN: 978-951-0-48660-3

Painettu EU:ssa

SISÄLLYSLUETTELO

<i>Marraskuu 2008, Seinäjoki</i>	9
Aluksi: Kuka v*tun Aki Tykki?	13
Ei tullut stadilaista	17
Joensuun Stranger Things eli mystiikkaa 80-luvulla	26
Tytöt, Dingo, Amadeus ja isä	40
Happoradion esiaste Sydänyö	51
Matkalla parrasvaloihin	57
Lama, öinen normaalikoulu ja skinit	61
Isolle kirkolle	69
Pengerkadun huolettomat hulttiot	79
Happojen radio	86
Pois Kalliosta	93
Reppureissaajat ja taloudellisen kaaoksen alku	105

<i>Syyskuu 2001, Pengerkatu</i>	111
Levytyssopimus ja kitkaa ystävydessä	115
Toisen levyn tuska	122
Pipo päähän	132
Koko bändin äiti Ville Kulju	137
Voimapoppia Loimaalla ja kodin rauhaa Hakaniemessä	144
Hittiä tehtailemassa	155
Rämpyttelystä klassikoksi	159
Kaunis Minä – vihdoinkin läpimurto	170
Profeetat omalla maallaan	174
Platinakrapula	178
Pokeria ja muita raha-asioita	186
Ahdistavat talousmöykyt hoitoon	197
Rakkaus on rikki	207
Turvallinen bändi	218

Erojen ja uusien alkujen aikaa	223
Tauko elämälle, kuolemalle ja rakkaudelle	234
Dramaattisia käännteitä maanteillä ja elämässä	243
Klasu liittyy porukkaan	252
Suurien surujen jälkeen pelottavan suuri onni	257
<i>Toukokuu 2016, Herttoniemi</i>	263
Lauluja omalle pojalle	267
Vanhan liiton miehet nostavat kytkintä	277
Aki löytää uuden Noljakan	283
Käänteentekevä Vain elämää	288
Uusi levy-yhtiö, surua, koronaa ja vauva	294
<i>Heinäkuu 2022, Ilosaarirock, Joensuu</i>	303

Marraskuu 2008, Seinäjoki

Herään pimeästä ketjuhotellin huoneesta, pedatun sängyn päältä täysissä pukeissa. Keikkavaatteissa. Maakan hetken aloillani ja yritän hahmottaa, missä olen ja mitä on tapahtunut.

Todellisuus palailee vähitellen. Olen Seinäjoella. Soitimme illalla keikan paikallisessa Karma-nimisessä ravintolassa. Keikan jälkeen muistan baaritiskiltä menestyjän näköisen nuoren miehen, joka esittäytyi pokeriammattilaiseksi ja tarjoili Long Island Iced Tea -drinkkejä. Otin tarjouksen toistuvasti vastaan.

Muistan jatkot jossain kerrostaloasunnossa. Paljon nimettömiä ja kasvottomia ihmisiä, tuntemattomia ennen ja tuntemattomia yhä. Muistan, että vodkaa kaadettiin tuoppiin. "Laita sille laulajalle kunnan paukku." Muistan bändikaverini, jotka yrittivät houkutella minua jatkoilta nukkumaan. En suostunut.

Muistan jonkun epämääräisen aamubaarin raukean hälyn, liudan naamattomia ihmisiä ja oluttuoppin. Sitten ei mitään.

Nokialaiseni kertoo, että kello on kuusi illalla ja kieruetoverini ovat soittaneet minulle 18 kertaa. Tunteja

sitten. Keikkabussi on poistunut kaupungista jo puoliltapäivin.

Nousen sängystä ja raahaudun vessaan. Päätäni särkee niin kuin sinne olisi työnnetty ruosteinen veitsi, ja koko ruumiini tärisee kuvotuksen vallassa.

Varon katsomasta peiliin. Tiedän, että näkisin sielä turvonneen luomukseni Aki Tykin. Hahmon, jonka rakensin ujouteni suojaksi, puhemieheksi introvertille. Tällä hetkellä inhoan tuota hahmoa. Ja pahinta on, etten enää erota, mihin minä päätyn ja mistä Tykäri alkaa.

HUOMAAN, ETTÄ hotellihuone ei ole omani. Se näyttää täysin koskemattomalta. Löydän taskustani oman huoneeni avainkortin, ja käyn keräilemässä tavarani sieltä. Vaellan marrassateessa Seinäjoen rautatieasemalle.

Ostan automaatista junalipun Visa Electronillani. Korttini on punainen, ja siihen on painettu barettipäisen englanninbulldoggin kuva. Se on uusimman sinkkumme "Che Guevaran" kansi. Koiran nimi on Alfred.

Hetken mielijohteesta ostan junalipun Turkuun enkä kotiini Helsinkiin. En kestä kohdata avovaimoani ja arkeani ihan vielä.

Soitan miksaajallemme Ville Kuljulle. "Hyviä uutisia, Ville! Mie tuun teille yöks!"

VANHASSA PUUTALOSSA Turun Tervahovinkadulla Ville vaimoineen kattaa minulle pöytään lautasellisen ruokaa ja keskioluen. Ville kertoo, että hän ja muut kiertuetooverini olivat etsineet minua vihjeiden

perusteella ympäri Seinäjokea. Olivat kuulemma melkein löytäneetkin. Kaverini olivat seuranneet joutolankoja johonkin baariin, jossa olin juuri hetkeä aiemmin ollut juomassa aamuoluttani. Olin kuitenkin ehtinyt jo karata sieltä eteenpäin.

Hävettää niin että itkettää. Otan toisen oluen.

Villen Emma-vaimo laittaa minulle pedin sohvalle olohuoneeseen. Käperryn siihen ja pyydän jättämään television päälle. Nukun vähän ja huonosti.

Tätäkö tämä nyt on? Tästäkö minä olen lapsesta asti haaveillut?

ALUKSI: KUKA V*TUN AKI TYKKI?

Aki Tykin somepäivityksissä on usein aihetunniste #kukavitunakitykki. Hashtag viittaa siihen, ettei kukaan tunne yhtä Suomen tunnetuimmista laulajista. Hänestä ei myöskään pysty repimään hurjia otsikoita, ja siksi kirjoitetaan miehen piposta.

Jo viisi vuotta sitten Tykki totesi Radio Novan haastattelussa, että puhe päähineestä oli kasvanut ”älyttömiin mittasuhteisiin”.

”Voisin ihan hyvin olla ilman pipoa. Tuskin teen niin, mutta kuitenkin”, Tykki sanoi vuonna 2017.

Tässä kirjassa puhutaan ihan muusta kuin piposta. Käydään läpi Aki Tykin elämä lapsuudesta keski-ikään, mutta paljastetaan toki myös, miten myssy löysi tiensä laulajan päähän. Ja totta kai tarinassa seikkailee mukana Akin oma kopl, Happoradio.

AKI TYKIN ujous ja perfektionismi kääntyvät helposti itsekritiikiksi, ja tilanteista vetäytyminen tulkitaan usein ylimielisyydeksi.

”Tykki ihmettelee usein sitä, kuinka häntä pidetään jonnain mystisenä pipopäänä tai pimeyden prinssinä. Minunkin

oli aluksi vaikea päästä perille, onko kyseessä lintu vai kala. Mutta kun tutustuttiin, tajusin, että Aki on kaverina superihana”, hehkuttaa Happoradion kosketinsoittaja Klaus Suominen.

Kitaristi AH Haapasalo taas kuvailee Akia ”kummaksi hepuksi”.

”Aki on yksi Suomen taitavimmista tekstittäjistä. Bändin kehitys näkyy parhaiten juuri teksteissä. Aki on myös reilu ja suvaitsevainen kaveri, joka ymmärtää erilaisuutta”, Haapasalo sanoo.

Erilaisuutta riittää bändin sisälläkin. Rumpali Markku DeFrost on Akin, asioita vaikean kautta pohtivan runopojan, vastakohta. Markkulle maailma on ongelma, jonka voi ratkaista yhdellä puhelinsoitolla tai hyvissä fiiliksissä hieerotulla diilillä. Ja kun tarvitaan sopimus tai jollain porukan jäsenellä on hätä, DeFrostiin voi luottaa.

”Taistelutoverini. Jo armeijassa ja nyt yhtyeessä”, kuvailee Aki nuoruudenkaveriaan Markkua ja jatkaa, että DeFrost on ”patologinen liioittelija ja kova kauppamies, jolla on uskomaton työmoraali”.

”Markku meni jopa korona-aikana lääkevarastolle töihin, vaikkei rahan vuoksi olisi ollut pakko”, Tykki kehuu kaveriaan.

Kitaristi AH Haapasalossa taas yhdistyvät loimaalainen toritappeli ja punavuorelainen hipsteri, kuvailee Tykki.

”Hapsu on samaan aikaan rehti suomalainen mies ja retkuileva rokkitähti”, Tykki tiivistää.

Myös DeFrostilla ja Haapasalolla on takanaan pitkä ystävyys, joka on kantanut ala-asteelta tähän päivään.

”Meillä oli yhteinen bändi Loimaalla jo 80-luvulla”, kertoo Markku DeFrost.

Basisti Jatu Motti on DeFrostin tuoreempi ystävä.

”Hiljainen tasapainoittaja, joka auttaa laukaisemaan risti-riitatilanteita”, Markku kuvailee Jatua.

Jatu on se poikabändin kiltein jäsen, johon on helppo ihasua. Tunnollinen ja luotettava kaveri, jonka tunteita saa tulkita lähinnä vienosta virneestä tai sen puutteesta.

”Lojaali ja rautahermoinen taskupoppari”, määrittelee Hapsu.

Kosketinsoittaja Klaus Suominen taas on bändin kouluteuin muusikko. Mutta myös paljon muuta.

”Klasu on lämmin ja sydämellinen tyyppi, jonka kanssa voi puhua hankalistakin asioista”, Aki toteaa.

”Than mun suosikkikaveri”, arvioi Hapsu.

Ja niin edelleen. Kun kuuntelee, kuinka kauniisti Happoradion jäsenet puhuvat toisistaan, ei enää ihmettele, miten bändi on pysynyt yhdessä jo yli 20 vuotta. Vuosikaudet samassa keikkabussissa ovat tehneet näistä onnenpojista paitsi työkavereita myös toistensa terapeutteja.

”Kun tulin Happoradioon vuonna 2015 edellisen bändini hajottua, Tykki sanoi, että Happoradio ei sitten muuten hajoa koskaan”, kertoo Suominen.

Eikä ole hajonnut.

TAVALLISUUS ON Happoradion supervoima.

Happoradion pojat eivät ole suuria sankareita tai taiteilijoita isolla teellä, eivät edes rokkitähtiä räkäisellä ärrällä, vaan tuikitavallisia janttereita, joilla on erikoinen duuni ja jotka ovat kasvaneet aikuiseksi faniensa kanssa. Juuri tämä tekee heistä samastuttavia ja rakastettavia.

Yhtyeellä on vakiintunut ja vuosikausia uskollisena pysynyt fanikunta. Fanit rakastavat laadukasta suomirockia, jossa puhutaan normaaleista asioista oivaltavasti mutta kikkailua välttäen ja jatkuvasti kehittyen.

Happoradio on myynyt platinaa jo kolmella eri vuosikymmenellä eikä ole jumahtanut millekään aikakaudelle. Tykki, DeFrost, Hapsu, Jatu ja Klaus eivät osaa esittää mitään tai ketään. Ja jos yrittävät, palautus maan pinnalle on armoton. Itsekehu on tässä porukassa pahin rikos.

”Ollaan välillä päätetty lopettaa itsemme jatkuva vähätteleminen. Esimerkiksi se väsynyt hokeminen, että ‘jos oltaisiin oikea bändi’”, kertoo Tykki.

Päätös ei ole pitänyt kovinkaan hyvin.

Happoradion pojat pohtivat edelleen takahuoneessa ennen keikkaa, mahtaako saliin tulla tänään yhtäkään kuulijaa. Miettivät, että tällä kertaa kaikki varmasti menee pieleen, vaikka ei ole koskaan mennyt.

Sitten he halaavat toisiaan lujaa, aina tosissaan, ennen jokaista keikkaa. Ja lavalle astuessaan he huomaavat, että takahuoneen huoli oli turha: kyllä ihmiset ovat tulleet paikalle, ja he ovat valmiita rakastamaan Happoradiota.

TYKIN JA Happoradion tarina on paitsi kertomus rokista myös sukupolvitarina, jossa muutetaan pikkukaupungista kylmään ja kiviseen Helsinkiin ja yritetään löytää oma paikka suurkaupungista.

Harvasta bändistä voisikaan kertoa yhtä luontevasti suurten ikäluokkien lasten sukupolvitarinaa kuin yli 20 vuotta keikkailleesta joensuulais-loimaalaisesta yhtyeestä, jonka kaikki tietävät mutta jota kukaan ei oikeasti tunne.

Tervetuloa tutustumaan!

EI TULLUT STADILAISTA

Aki Tykin piti syntyä Helsingissä. Stadilaisesta pojasta olisi tullut ihan eri tyyppi kuin Joensuussa kasvaneesta tenavasta ja sieltä Helsinkiin muuttaneesta nuorukaisesta. Ehkä. Eihän sitä kukaan tiedä.

Nyt tuli tällainen. Piirun verran hälinästä sivussa kulkeva laulaja. Ulkopuolinen. Ei kotonaan missään, ei Kalliossa, Espoossa tai Joensuussa. Mutta pikkuhiljaa seestyvä ja paikansa löytävä perheenisä.

ELETTIIN VUOTTA 1975, kun tulevan Aki Tykin äiti Tuulikki tuli raskaaksi. Tuulikki asui Helsingissä ja oli juuri mennyt kihloihin Akin isän kanssa.

”Se oli muotia silloin. Kihloihin meneminen”, Tuulikki muistelee nyt, vuonna 2022.

Kun lapsi ilmoitti tulostaan, Tuulikki, 24-vuotias pohjoiskarjalainen nainen, tahtoi tulla äidiksi ja perustaa oman perheen. Tuulikin mukaan mies ei ollut vielä tähän valmis.

Kihlaparin sukset menivät ristiin. Seurasi riitoja, ja tilanne äityi pahaksi. Niin pahaksi, että Tuulikki nousi dieselveturin vetämään siniseen vaunuun, maitojunaan, ja muutti kauas pois pääkaupungista, takaisin kotiseudulleen lähelle itärajaa, Pohjois-Karjalan maakuntakeskukseen Joensuuhun.

Junamatka kesti kuusi tuntia, mutta mielenmaiseman muutos oli fyysistä siirtymää isompi. 1970-luvulla ero Suomen paikkakuntien välillä oli suurempi kuin nykyään. Hei-mot ja murteet olivat vahvoja, eikä moni joensuulainen ollut koskaan edes käynyt Helsingissä. Koska ei ollut tullut asiaa.

Esikoistaan odottavasta nuoresta naisesta pidettiin hyvää huolta Pohjois-Karjalan pääkaupungissa. Synnyttäminen oli kuitenkin naisten hommaa, ja synnytyslaitoksella oli parempi olla yksin. Vaikka isiä otettiin jo mukaan laitokselle, olivat kättilöt kovia ja tylyjä käytävillä harhailevia, tiukassa tilanteessa pyörtyviä miehiä kohtaan. Perheen sisäistä tasa-arvoa vasta opeteltiin tuoreessa hyvinvointivaltiossa.

Tuulikki muistaa, miltä tuntui nostaa ihan oikea oma lapsi ensimmäistä kertaa syliin. Lapsen jänteveys jäi mieleen.

”Jussi oli jo laitoksella ponteva poika, nosti päätäänkin, kun putsattiin syntymän jälkeen.”

Pontevasta pojasta tulisi myöhemmin Haporadion laulaja Aki Tykki, mutta 1970-luvun Joensuussa hän oli Tuulikin esikoispoika Jussi, ja sen vuoksi hän on myös tässä kirjassa Jussi aina vuoteen 2001 saakka.

Muut tulevan Haporadion jäsenet liittyvät mukaan tarinaan hieman myöhemmin, ensin rumpali Juha, taiteilijanimeltään Markku DeFrost, sitten basisti Jari eli Jatu Motti ja muut tämän jälkeen.

JUSSIVIETTI elämänsä ensimmäiset kuukaudet isovanhempiensa talossa Joensuun Kallioniemessä. Suuri talo seisoi mäen päällä, viiden kilometrin päässä kaupungin keskustasta, luonnon helmassa Pielisen vesistöön kuuluvan Pyhäselän rannalla. Paikasta tuli pikkupojalle tärkeä ja pyhä.

Kallioniemi jäi myös lauluihin. *Kaunis Minä* -hittialbumin ”Kallioniemi” kertoo pienestä pojasta, josta tuli laulaja.

*tähän haistaa järven
vedet turvalliset
kuulee puut jos tuulee
vaiheeni varhaiset*

*vähän matkaa talolta
missä roskat palavat
kasvaa ikäiseni puu
nyt jo oksat kantavat
painonsa*

Kallioniemestä löytyy yhä muisto Jussin syntymästä: lehti-kuusi, joka istutettiin tuoreen poikalapsen kunniaksi järven rannalle, roskienpolttopaikalle.

Tuulikin isä Urho riemuitsi lapsen sukupuolesta. Olihan perheessä hänen lisäksi pelkkiä naisia, ja neljä kuukautta ennen Jussia syntynyt ensimmäinen lapsenlapsikin oli ollut tyttö.

Tuulikki muistaa, kuinka hänen isänsä suorastaan palvoi poikavauvaa.

”Sain kaikki menneet ja tulevatkin synnit anteeksi, kun tein pojan. Isä tuli laitokselle ruusukimpun ja suklaalevyn kanssa, vaikkei se ollut yhtään hänen tapaistaan.”

Tuulikin isä eli Jussin ukki kesti jopa sen, että tytär erosi kirkosta, vaikka hän ei konservatiivisena sotaveteraanina voinut sietää kommunisteja ja oli varma, että uskonnottomuus tekee ihmisestä sosialistin. Kun isäpappa uhkaili välien katkaisemisella tyttären radikaalin päätöksen vuoksi, Tuulikki vastasi napakasti, että jos välit menevät poikki, saa

vanhus sanoa hyvästit myös tyttärenpojalleen. Uhkaus tepsii, ja välit korjautuivat pienen mykkäkoulun jälkeen.

Jussi kertoo nyt, aikuisena, että hänkin on perinyt suvultaan puhumattomuuden ja taipumuksen mykkäkoulun pitämiseen. Nämä piirteet ovat aiheuttaneet vaikeuksia myös hänen ihmissuhteissaan. Kun kriisi iskee, on liian helppo vetäytyä ja odottaa, että riita laimenee ja unohtuu. Mutta eivät asiat haihdu sillä, kun niistä ei puhu. Ne vain muuttuvat mustiksi kiviksi mielen perukoille, ja aina on vaara että harmitus koteloituu ja nousee pintaan hetkellä, jolloin sitä ei osaa odottaa.

KUN JUSSI syntyi, Suomessa elettiin toivon ja tasa-arvon aikaa. Hyvinvointivaltio oli tuore keksintö, ja suuret ikäluokat opettelivat elämään itsenäisesti yhteiskunnassa, joka oli suunniteltu pitämään huolta kaikista. Opintotuki ja terveyskeskukset oli lanseerattu juuri ennen Jussin syntymää ja kunnat velvoitettu tarjoamaan päivähoitoa sitä tarvitseville lapsille. Myös Jussille.

Suunta oli selvä ja reitti kimalsi edessä kirkkaana. Isät ja äidit loivat uraa uusissa ammateissa, vaurastuivat ja rakensivat taloja. Suuret ikäluokat olivat nuoria aikuisia, täynnä uskoa tulevaisuuteen, ja tulevaisuudenuskoa vahvasti luonnonlain kaltainen talouskasvu, josta nautittiin kaikkialla maailmassa.

Kun katsoo kuvia 1970-luvun Joensuusta, kaupungin ominaispiirre, sotilaallisen tarkka ruutukaava, näkyy selvästi. Puukortteleita kaadettiin kivitalojen tieltä. Uusien talojen yleisin kerrosluku oli kolme ja liikekortteleissa neljä tai viisi. Vanha sai väistyä, kun elettiin teollistumisen ja sivistymisen aikakautta.

HAPPORADION HÄVETTÄVÄN HYVÄ TARINA.

Happoradion laulaja Aki Tykki kasvoi yksinhuoltajaäidin lapsena Joensuun Nolja-kassassa. Parikymppisenä hän muutti bändikaveriensa kanssa Helsinkiin tullakseen rokkitähdiksi.

Alkoi alamäki.

Tykin elämää värittivät eppiset epäonnistumiset. Nuori mies ajalehti vuosikausia ja jätti laskunsa avaamatta.

Bändiunelmasta Tykki kavereineen piti kuitenkin päämäärätietoisesti kiinni. He taistelivat tiensä pinnalle, ja Happoradio hivuttautui suomirockin instituutioksi hiteillä, kuten ”Pois Kalliosta”, ”Che Guevara” ja ”Puhu äänellä jonka kuulen”.

POHJALTA kertoo parikymppisen Happoradion ja sen pipopäisen hittinikkarin koskettavan tarinan. Se kuvaa, miten oman paikan löytyminen on joskus monen mutkan takana ja miten kaiken jälkeen osaa arvostaa sitä, mitä on saavuttanut.

www.johnnykniga.fi	78.99 978-951-0-48660-3